

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ПРИКАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія українського війська»

Освітня програма Історія та археологія
Спеціальність 032 «Історія та археологія»
Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні
кафедри історії України
і методики викладання історії
Протокол № 12 від 29 червня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>«Історія українського війська»</i>
Викладач (-і)	Міщук Андрій Іванович
Контактний телефон викладача	(0342)59-60-06
Е-mail викладача	andrii.mishchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Середа, 15.00–17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Історія українського війська» займає важливе місце у професійній підготовці історика – науковця за галуззю знань 03 гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія. За загально прийнятою схемою подібних дисциплін у світовій практиці, спецкурс детально висвітлює історію війська та історію військового мистецтва. На цій основі сформувані у майбутніх бакалаврів спеціальності відчуття причетності до героїчної історії українського народу, розвинути у них патріотичні, державницькі та морально-етичні переконання. Навчальна дисципліна «Історія українського війська» є дисципліною вільного вибору студента, яка викладається в восьмому семестрі на четвертому курсі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Вона покликана забезпечити ґрунтовні знання з історії України. Особлива увага при вивченні курсу приділяється формуванню аналітичних навичок, вмінню доцільно використовувати отримані знання для вирішення теоретичних та прикладних проблем.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання дисципліни – засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за галуззю знань 03 гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія з спецкурсу «Історія українського війська» через опанування і застосування ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого України; формування інтегральних, загальних, фахових компетентностей, достатніх для ефективного розв’язування</p>	

стандартних і нестандартних задач у роботі історика, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Цілі спецкурсу полягає у наданні студентам додаткових спеціальних знань з історії українського війська і зброї, найважливіших битв, вмінні пов'язати їх з політичним, економічним і національно-культурним розвитком України від найдавніших часів до сьогодення. Навчити використовувати в професійній і соціальній діяльності отриманні знання; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглядуваних історичних проблем. навчити використовувати в професійній і соціальній діяльності знання з історії України, порівнювати їх із всесвітньою історією; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглянутих історичних проблемах. Одним з головних завдань курсу є формування в молодого покоління суспільної свідомості, культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності:

ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 1 Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 9 Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Результати навчання:

ПРН-1 Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН-2 Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-6 Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН-11 Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН-13 Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної
дисципліни

Вид заняття

Загальна кількість
годин

лекції		12 / заочна 4		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18 / 6		
самостійна робота		60 / 80		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий	
VIII	032 Історія та археологія	IV	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Військове мистецтво давніх цивілізацій на території України		2		5
Тема 2. Військо і військове мистецтво середньовічної України.		4		5
Тема 3. Проблема генези та еволюції українського козацтва			2	5
Тема 4. Запорозькі Січі: особливості створення і функціонування.			2	5
Тема 5. Військова організація та воєнне мистецтво українського козацтва			4	5
Тема 6. Українські військові формування в бездержавні часи		4		5
Тема 7. Українці у військових формуваннях часів Першої світової війни та в період Українській революції 1917-1921 рр.			4	5
Тема 8. Українські військові формування 20-30 – х рр. ХХ ст.			2	5
Тема 9. Українська повстанська армія			2	5
Тема 10. Українці в іноземних військових формування під час Другої світової війни			2	5
Тема 11.Збройні Сили України в роки незалежності		2		2
Тема 12 Сили оборони України у протистоянні російській агресії.				8
ЗАГ.:		12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
	70-79			C	
	60-69	задовільно	3	D	
	50-59			E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
	1-25	незадовільно			
	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>30 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок;</p> <p>20 балів – індивідуальна (самостійна) робота студентів 10 б. – презентація у форматі PowerPoint на визначену тему; 10 б. – конспектування монографії.</p> <p>50 балів – Модульна контрольна робота (письмові (тестові) завдання з курсу на останньому занятті).</p>				
Вимоги до письмових робіт	<p>Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p> <p style="text-align: center;">Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 20 балів кожне); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</p> <p>1 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти.</p> <p>2 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>3 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває історичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей,</p>				

	<p>допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>4 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>5 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p>Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності. Конспект монографії передбачає короткий виклад основних ідей та концепцій вміщених у дослідженні, яке опрацьовує студент (ка).</p>
Семінарські заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, озонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями:</p> <p>– «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь,</p>

	<p>вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>– «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>– «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>– «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 25 б.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань.</p> <p>Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недоброрядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника \(введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.\)](#)

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

8. Рекомендована література

1. Ключко В.І. Озброєння та військова справа давнього населення України (5000-900 рр. до Р.Х.) / В.І. Ключко. - Київ: АртЕк, 2006. - 337 с.
2. Ольговський С. Володарі степу. Військова справа й озброєння скіфів VII ст. до н.е. - III ст. н.е. / С. Ольговський. - Київ: Наш час, 2010. - 128 с.
3. Синиця Є. Перунові діти. Військова справа слов'ян на початку середньовіччя / Є. Синиця. - Київ: Темпора, 2012. - 276 с.
4. Найдавніші воїни на території України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ucrianarma.org/antichnist/najdavnishi-vojiny.html>
5. Військова справа племен епохи бронзи в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ucrianarma.org/antichnist/vijskova-sprava-plemen-epoxy-bronzy.html>
6. Кіммерійці та їх військова організація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ucrianarma.org/materiali/kimmeriyci.html>
7. Військо скіфів. VII-IV ст. до Р.Х. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ucrianarma.org/antichnist/vijsko-skifiv-7-4-st.html> О.М., Нагайко Т.Ю.]. – Переяслав-Хмельницький, 2010. С 52–53
8. Крип'якевич І. Історія українського війська / І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів та ін. - Львів: Світ, 1992. - 712 с.

9. Котляр М.Ф. Нариси воєнного мистецтва Давньої Русі / М.Ф. Котляр. -Київ: Наш час, 2010. - 280 с.
10. Котляр М.Ф. Полководці Давньої Русі / М.Ф. Котляр. - Київ: Україна, 1991. - 151 с.
11. Крип'якевич І. П. Галицько-Волинське князівство / І.П. Крип'якевич. - Київ: Наукова думка, 1984. - 176 с.
12. Котляр М.Ф. Данило Галицький. Біографічний нарис / М.Ф. Котляр. - Київ: Видавничий дім „Альтернативи“, 2002. - 328 с.
13. Черкас Б. Степовий щит Литви: Українське військо Гедиміновичів (XIV- XVI ст.) / Б. Черкас. - К.: Темпора, 2011. - 144 с.
14. Вацеба О. Нарис з історії українського руху в Західній Україні / О. Вацеба. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.
15. Дем'янюк О. Військовопідготовча діяльність українських молодіжних організацій Галичини напередодні та в роки Першої світової війни / О. Дем'янюк. - Львів: Нац. ун-т „Львівська політехніка“, 2004. - 20 с.
16. Леник В. Українська організована молодь (Молодечі організації від початків до 1914 р) / В. Леник. - Мюнхен-Львів, 1994. - 181 с.
17. Литвин М. Історія галицького стрілецтва / М. Литвин, К. Науменко. - Львів: Каменяр, 1990. - 200 с.
18. Трофим'як Б. Гімнастично-спортивні організації у національно- визвольному русі Галичини (друга пол. XIX ст. - перша пол. XX ст.) / Б. Трофим'як. - Тернопіль: Вид-во ТАНГ „Економічна думка“, 2001. - 696 с.
19. Якимович Б. Збройні сили України: нарис історії / Б. Якимович. - Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Просвіта, 1996. - 359 с.
20. Апанович О.М. Збройні Сили України першої половини XVII ст. / О.М. Апанович. - Дніпропетровськ: Січ 2004. - 229 с.
21. Брехуненко В. «Дивна то і не сказана мужність.. ».Козаки у Хотинській війні 1621 р. / В. Брехуненко. - Київ: Темпора, 2013. - 120 с.
22. Брехуненко В. Програма битва виграної війни. Битва під Берестечком 1651 р. / В. Брехуненко. - Київ: Темпора, 2013. - 116 с.
23. Історія українського козацтва:нариси у 2т. / В.А. Брехуненко, Л.В. Войтович, О.Б. Головка та ін. - Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2006. - 839 с.
24. Історія українського війська : / Гол. ред. В. Павлов - Харків: «Книжковий Клуб « Клуб сімейного дозвілля», 2016. - 412 с.
25. Крип'якевич І. Історія українського війська / І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів. Упоряд. Б. Якимович. - Львів: Світ, 1992. - 712 с.
26. Мицик Ю.А. Як козаки воювали: іст. Розповіді про запорозьке козацтво / Ю.А. Мицик, С.М. Плохий, І.С. Стороженко.. - Дніпропетровськ: Промінь, 1991. - 301 с.
27. Поле битви - Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів».Воєнна історія України від давнини до до сьогодення /Упоряд. К. Галушко -Харків « Книжковий Клуб « Клуб сімейного дозвілля», 2016. - 352 с.
28. Сергійчук В. Армія Богдана Хмельницького / В. Сергійчук - Київ, 1996. - 254 с.
29. Сокирко О. Конопотська битва 1659 р.: Триумф у часи руїни / О. Сокирко - Київ: Темпора,2006. - 72 с.
30. Сокирко О. Лицарі другого сорту. Наймане військо Лівобережної Гетьманщини 1669-1726 рр. / О. Сокирко - Київ: Темпора,2008. -80 с.
31. Сокирко О. Полтавська битва 27 червня 1709 р.: Український Рубікон (Частина I) / О. Сокирко - Київ: Темпора,2008. -80 с.
32. Сокирко О. Полтавська битва 27 червня 1709 р.: Український Рубікон (Частина II) / О. Сокирко - Київ: Темпора,2008. -104 с.
33. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків у 3-х т. /Д.І. Яворницький - Київ: наукова думка, 1990-1991.
34. Слюсаренко А.Г. Україна в роки Другої світової війни: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / А.Г. Слюсаренко, І.К. Патриляк, М.А. Боровик. - Київ: Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Історичний факультет. Кафедра новітньої історії України. - К., 2009. - 447с.
35. Боляновський А. Українські військові формування в Збройних силах Німеччини (1939-1945) / А. Боляновський. - Львів: ЛНУ ім. І. Франка; Інститут українських студій Альбертського університету, 2003. - 686 с.
36. Гунчак Т. У мундирах ворога / Т. Гунчак. - Броди: Просвіта, 2005. - 192 с.
37. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні / В. Косик. - Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993. - 659 с.

38. Лисенко О.Є. Звитяга і жертвність: Українці на фронтах Другої світової війни / О. Є. Лисенко, І. Т. Муковський. - Київ: Пошук - вид. агентство „Книга пам'яті України”, 1997. - 567 с.
39. Трофимович В. Українські військові формування у німецьких мундирах 1939-1942 рр. / В. Трофимович. - Львів: ДУЛП, 1994
40. Закон України «Про оборону України» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
41. Закон України «Про Збройні Сили України» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>
42. Воєнна доктрина України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>
43. Закон України «Про Національну гвардію України» [Електронний ресурс]
44. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
45. Біла книга - 2014. Збройні Сили України. - К.: Міністерство оборони України, 2015. - 85 с.
46. Буркут, І. Військові традиції і сучасність. Чернівці: Мол. буковинець, 1998.-159 с.
47. Капелюшний В. "Українська революція 1917–1921 років" у шкільних підручниках та навчальній літературі з історії України: історіографічні та загально-педагогічні аспекти / В. Капелюшний // Етнічна історія народів Європи. - 2017. - Вип. 51. - С. 65–70.
48. Задунайський В. В. Структура вищого управління військ Української Народної Республіки за часів Центральної Ради (квітень 1918 р.) і Директорії (лютий 1919 р.): спільне і відмінне / В. В. Задунайський // Військово-науковий вісник. - 2017. - Вип. 27. - С. 176-189.
49. Харченко О. Глибока модернізація та переозброєння авіації Збройних Сил України – вимога часу / О. В. Харченко, С. В. Пашенко // Наука і оборона. - 2015. - № 1. - С. 40-47.
50. Каляєв А. Збройні сили України у миротворчих операціях ООН і ОБСЄ / А. Каляєв // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. - 2009. - Вип. 14. - С. 396-408.
51. Дятлов В. Гетьман Мазепа і події Північної війни в Україні (1708 – 1709) на сторінках газети "Віннерішес діаріум" / В. Дятлов // Сіверянський літопис. - 2018. - № 1-2. - С. 163-174.
52. Мельничук І. Діяльність гетьмана П. Сагайдачного з формування української військово-політичної еліти / І. Мельничук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Історія. - 2014. - Вип. 1(3). - С. 8–12.

Викладач

Міщук А. І.